

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

NOVI ČAS

Uradništvo in upravištvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
== upravištvo št. 328 ==

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

Socialdemokratski škandal.

Socialdemokratski škandal še ni končan. Gospod Anton Kristan nam je poslal danes naslednji popravek, ki ga priobčujemo, da na podlagi njega ugotovimo nekaj novih dejstev iz socialdemokratskega škandala.

Kristan nam piše:

»1. Ni res, da sem podpisani Anton Kristan postal »kot voditelj socialnem. gospodarskih organizacij« večkratni milijonar — res je, da nisem milijonar. — 2. Res ni, da sem pustil socialistične gospodarske organizacije na cedilu — res je, da do nanes še nisem odločil nobenega mesta. — 3. Ni res, da sem ustanovil v Trstu z gg. Ferfolji trgovsko družbo in res ni, da bi kaka taka družba oddajala blago »Nakupovalni zadrugi«. — 4. Ni res, da bi bil jaz deležnik Zaler et Co., in res ni, da bi bil jaz kdaj v kaki sodni preiskavi. — 5. Ni res, da sem si pri Spl. kred. društvu odprl sam svoj kredit za 8 milijonov kron, in res ni, da me je kak odbor prisilil za kako jamstvo — res je, da me je po vsem tem, kar so »Novi Čas« in drugi listi pisali o meni, občni zbor »Splošnega kreditnega društva« dne 19. marca t. l. zopet izvolil v upravni svet »Spl. kred. društva«, ki me je soglasno izvolil za svojega predsednika.

V Ljubljani dne 20. marca 1921.

Anton Kristan, poslanec.

Tako govori gospod Anton Kristan. Oglejte si te točke po vrsti!

1. Gospod Anton Kristan ima lepo vilo z obširnimi in lepimi vrtni, kar pomei danes toliko vrednost, da je že zaradi tega gospod Kristan milijonar. Toda g. Kristan ima tudi še nekaj drobiža. 100.000 kron ima vloženi pri svoji novi banki, kar bi se ne zgodilo, če bi gospod Anton bil proletarij revež. Kakor pa zatrjujejo poznavatelji Kristanove kase, ima ta gospod v zagrebških bankah naloženih več milijonov kron.

2. Res je, da g. Kristan še ni odločil nobenega mesta pri kakem gospodarskem zavodu. Te navade pa nima, da bi take stvari sam odlagal, dokler ga ne odloži za-

vod sam. Pri svojem Kreditnem društvu je bil celo iznova izvoljen za predsednika, da uredi neurejeno gospodarstvo.

3. V Trstu obstoja trgovska družba, obstoječa iz gg. dveh Ferfoljev in Ivana Podlesnika. Pri tej družbi pa je Anton Kristan tihi družabnik z večino deležev. Tako je bilo tudi v slučaju družbe Zaler et Co. Tam je Zaler nosil firmo, Kristan pa kot tihi kompanjon je nosil denar. V tem oziru obstoje akti na ljubljanskem sodišču.

4. Tudi zadeva 8 milijonov pri Kreditnem društvu ni tako nedolžna; saj je podpredsednik dr. Majaron v znak protesta nad Kristanovim ravnanjem odločil svojo čast.

Toliko na izjavo g. Kristana.

Naša odkritja so v socialdemokratskem taboru učinkovala kakor bomba. Vse je bilo zbegano, ker so te stvari, ki so bile sicer že znane, prišle na dan. »Naprejš«, glasilu g. Antona Kristana, sam nam potrjuje, da so se socialdemokrati skušali Kristana otresti. Sam »Naprejš« ga je nazival za gospoda Kristana, poročal o njem, da je postal upravni svetnik »Jadranske banke« in »Trbovelj, družbe«. Glasilu kapitalistov-bankirjev »Jutro« je branilo Kristana. Med tem pa so se v četrtak zbrali voditelji soc. demokracije, dr. Korun, Podlesnik, Ferfolja, ki so sklenili izjavo za javnost, da se saj nekaj reče. Nato pa je prigrmel v Ljubljano g. Anton sam, udaril krepko in drugi dan smo brali v »Naprejš«, da je g. Kristan zopet sodrug in nič več gospod.

Tako bo voditelj socialdemokracije še vedno gospod Kristan, ki bo obenem upravni svetnik dveh največjih kapitalističnih družb ter ravnatelj milijonskih veleposestev nadvojvode Friderika. Kakor nam poročajo, je Kristan že imenoval za svojega tajnika znanega svobodomisleca dr. Lotriča, ki bo z njim skupaj upravljal Friderikovo premoženje. Socialdemokracija pa je prevzela s tem popolno odgovornost za vse čine svojega voditelja.

Delavstvo to ve in ji v masah obrača hrbet. Politična nemoralnost se gnusi vsem!

Razmere v Rusiji.

Ljeningov govor.

LDU Moskva, 21. marca. (Brezlično) »Pravda« priobčuje vsebino Ljeningovega govora od 16. t. m. na zaključni seji komunističnega kongresa. Ljening je med drugim dejal: »Ne da bi zapirali oči pred nevarnostjo in se udajali optimizmu, imamo pravico, graditi na potrebnost avantgarde proletariata in upati na prekoračenje vseh zapruek, ki se nam postavijo na pot. Videli smo, da ni druge poti, da svarimo milijone malih kmetov v gospodarsko in politično silo. Kongres je rešil vprašanje odnošajev med delavci in kmetiskim prebivalstvom.

Ko so naši sovražniki izgubili upanje na intervencijo, računajo na upor. Njih neuspehi so pokazali, kako zelo smo obkroženi od sovražnikov, toda tudi, kako malo moči imajo naši nasprotniki. Komunistična stranka in sovjetska vlada sta izšli iz te preskušnje složnejši in krepkejši.

LDU Baranovič, 21. marca. (Wolff) Beloruski uporniki so 16. t. m. zasedli Minsk. Osmo boljševiška divizija je prestopila k beloruskim revolucionarjem. Uporniki so proglasili belorusko ljudsko republiko.

Komunistični voditelji in Trboveljska družba.

Trbovlje, 22. marca. Rudarska zveza je sklicala za včeraj dogovorno z nekaterimi komunističnimi voditelji protestni shod radi premestitve trboveljske družbe v Belgrad in ne v Ljubljano. Shod je bil mnogoštevilno obiskan. Ko je govoril zastopnik JSZ tov. Sušnik iz Ljubljane, mu je delavstvo z zanimanjem sledilo. Protestiramo proti premestitvi v Belgrad, ker vemo, da družba s tem izbegava delavstvo, da se mu umika, ker se boji njegove kontrole. Družba gre v Belgrad, kjer bo stala pod zaščito raznih ministrov, ki bodo čuvali nad njo, da ne bi radi delavskih zahtev »škodo trpelac«. — Delavstvo pa protestira tudi v zavesti, da zastopa voljo svoje vije slovenske domovine sploh. V domači

zemlji so zakladi trboveljske družbe, domači slovenski delavci garajo — zakaj bi milijonske davke ne dobivala slovenska zemlja s tim, da je družba v Ljubljani? — Za govorom tov. Sušnika se je vnela živahna debata; ki so se je udeležili nekateri komunisti, tov. Sušnik in en socialpatriot. Medtem ko je delavstvo odobravalo protest proti trboveljski družbi, sta pa komunisti Rinaldo in posl. Koren zavzela nasprotno stališče, vsled česar je solidarnost delavstva šla rakom zvižgat po zaslugi komunističnih vodij. Trboveljska družba se lahko smeje, da ima take zagovornike med delavstvom. Toda delavstvo tudi v Trbovljah izpregleduje in bo izpregledalo jasno, kam ga vodijo njegovi voditelji.

SPORI MED DEMOKRATI.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Rekonstrukcija kabineta je med opozicijo v demokratskem klubu izzvala veliko nezadovoljnost, ker se o njej ni preje sklepalo v klubu in ker so demokrati v tem slučaju zopet veliko izgubili. Vesti o razpadu kluba postajajo vedno bolj živahne. Smatra se za gotovo, da bo dr. Rojc z večjim številom poslancev izstopil iz demokratskega kluba.

PLAČILO ZA DR. VOŠNJAKA.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Definitivno je sedaj odločeno, da dobi dr. Vošnjak mesto poslanika v Kopenhagenu. Naša vlada je tozadevno že podvzela potrebne korake.

Širite „NOVI ČAS“

Naskok centralistov odbit.

Poslanci Ljudske stranke v boju.

Belgrad, 21. marca. Danes je vlada izvršila v ustavnem odseku nepričakovan naskok s čl. 62, ki govori o razdelitvi države. Po sklenjenem dogovoru bi se morala najprej dovršiti razprava o socialnogospodarskem delu, toda vlada je nenadoma postavila na dnevni red čl. 62, ki naj bi končno zagotovil centralistično ureditev. Opozicija je ta vladni naskok složno odbila. Imenitno je pobijal centralistično misel dr. Šimrak in za njim dr. Dulibič.

Potem je govoril dr. Gosar, ki je rekel, da izvira centralizem iz liberalnega pojmovanja države, ki se smatra kot čisto politična organizacija, ki ima edini namen, vzdrževati javni red. Medtem pa je dolžnost države, da vrši tudi socialno-gospodarske naloge, ki so danes najvažnejše, in ravno radi teh nalog ne sme biti država centralistično urejena. Potrebno je, da bo težišče uprave v socialno-gospodarsko zaokroženih enotah, ker more edino tako država izvrševati socialno-gospodarske naloge. Omenjal je, da naglašala vladni predlog na eni strani razdelitev pokrajin na socialno-gospodarski podlagi, čemur pa

nasprotuje na drugi strani predlog vlade, ki pravi, da ne smejo pokrajine imeti nad 700.000 prebivalcev. Pokrajine hoče vladni načrt omejiti ne samo v socialno-gospodarskih pogojih, temveč tudi številčno. Hrvatska, Slavonija, Slovenija ter druge naše pokrajine naj bi bile zaokrožene kot socialno-gospodarske enote po svojih posebnih razmerah, vlada pa hoče razbiti to, kar spada skupaj. To pomeni, da ji ni za socialno-gospodarske interese.

Za dr. Gosarjem so se oglašili tudi zastopniki ostale opozicije, ki so krepko pobijali vladne centralistične nakane. Seja se je morala zaključiti, ne da bi bila vlada dosegla svoj namen.

Za prihodnjo sejo je oglašanih pet governikov. Tako vladi ni nič pomagalo, da je bila prejšnji dan v ustavnem pododboru izšibala sporazum, glasom katerega naj se država razdeli na oblasti (pokrajine), okraje in občine, toda tako, da nobena pokrajina ne sme obsegati več nego kvečemu 700 tisoč prebivalcev. Tako bi se tudi Slovenija razkosala na dvoje. Na čelu pokrajin naj bi stali veliki župani, katere imenuje kralj.

Slovensko-hrvatski blok proti centralizmu.

Sarajevo, 22. marca. (Izv.) Včeraj ob 9. uri zvečer je v veliki dvorani »Napredka« predaval g. dr. Korošec. Predavanju je prisostvovalo veliko število pristašev hrv. ljudske stranke in hrv. težačke stranke, kakor tudi precej Srbov. Dr. Korošec

je podal sliko današnjega političnega položaja in obrazložil važnejše momente o bodočih nalogah Slovencev in Hrvatov. Hrvatje in Slovenci se morajo združiti v močan blok proti centralizmu.

„Naše finančno stanje katastrofalno.“

Belgrad, 22. marca. (Izv.) V političnih krogih se živahno komentirajo vesti o odstopu finančnega ministra Kumanudija. Izrazil se je namreč, da bo z ozirom na to, ker ostali ministri niso ugodili njegovi zahtevi po zmanjšanju budžeta, podal svojo

demisijo. Izjavil je tudi, da je naše finančno stanje naravnost katastrofalno. Ta njegova izjava je hudo prestrašila muslimane, ker se bojijo, da ne bodo dobili za vstop v vlado obljubljenih jim nagrad.

Nemško delavstvo proti ententi.

LDU Halle a. d. Saale, 21. marca. (Wolff) V nedeljo ponoči se je začelo policijsko zasedanje industrijskega okrožja Merseburga. Nato je stavilo mannsfeldsko delavstvo varstveni policijski ultimatum, ki bi potekel v nedeljo popoldne. Ker na ultimatum ni bilo odgovora, je davi izbruhnila generalna stavka.

Goriško pismo.

Gorica, dne 20. marca 1921.

Komunistično gibanje, ki se je bilo po vojni zelo razpredlo med našim ljudstvom in je bilo še pred časom precej močno ukoreninjeno, je pričelo pojemati. Bodisi radi tega, ker doživljajo komunisti poraz za porazom, prvo cepitev v Livornu, nato očitane ob zavzetju »Lavoratora«, da so ti samo jugoslovan. iredentisti, nadalje požig »Lavoratora« in delavske zbornice. Vse te udarce so prenesli mirno in molče, organizacija, ki je še pred časom grozila, da sesuje sedanji družabni red v prah, ni imela niti toliko moči, da bi branila svoje imetje pred fašistovskimi tolpami. Ta šibkost je na množice slabo vplivala. Tudi iz drugih znamenj je ta začela sklepati, da Slovincu ni mesta tam, kjer so mu prijazni samo tedaj, kadar ga rabijo, drugače mu pokažejo vrata in zobe.

Politično življenje je zadnje čase nekako zamrlo. Zborovanja so sploh redko dopuščena. Tako so radi ljubega reda prepovedali zborovati v Solkanu. Kljub temu pa se po naši deželi pridno gibljejo; ustanavljajo se konsumne, stavbene in druge zadruge ter se pripravljajo dela za kmečke in delavske zveze, kjer te še niso ustanovljene.

Volivne priprave so v polnem teku. Zdaj so na razpolago volivni imeniki, vse stranke pridno pregledujejo liste svojih pristašev in reklamirajo. Do zdaj se še ni opazilo nič posebnega pri tem postopanju, če naše ljudi ne bodo poizkušali izreklamirati zadnji hip pred volitvami. Seveda ne vemo, kdaj se bodo vršile volitve. Tudi je

mogoče, da bomo volili skupaj s celo Italijo, če se razide zbornica. O volilnih okrožjih ugibljuje različno, a mnenje, da pride Gorica pod videmsko okrožje, je neverjetno, ker bi bil na ta način okraj prevelik. Na vsak način je zadeva volitev še precej nejasna, pripravljamo se, da nas ne zajamejo nepripravljene. Tudi števila poslancev, ki jih bo treba voliti, še ne vemo.

Brisko kolonsko vprašanje je prišlo zadnje čase za en stadij dalje. Briski koloni so odklonili na svojem sestanku načrt furlanske pogodbe, kot ga je restavril in predlagal Tuma, kateremu so dali s tem hudo nezaupnico. Predlagali so nov načrt, ki je boljši od zgoraj imenovanega in na podlagi katerega se bodo pogajali. Kdaj bo končno rešeno to vprašanje, še ne vemo. Ljudje, ki žive s časom, niso zadovoljni tudi s tem, ki le še enkrat potrjuje nekoliko izboljšano srednjeveško stanje kolonov. Vse to gibanje je osredotočeno v onem delu Brd, ki je najhuje prizadet po vojni, to je Števerjan.

H koncu naj omenimo na kratko še silno pustošenje naših gozdov, ki se vrši čisto otročje, brez vsakega načrta, brez vsake omejitve, kot da ne bo nikoli več lesa, če ga zdaj ne izrabijo. Ljudje prodajajo kot blazni. Kesanje bo prišlo, a prepozno. O tem perečem vprašanju bomo spregovorili enkrat prihodnjič obširneje.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 22. marca. (Izv.) Današnja predborza notira sledeče kurze: Dunaj 21.70, Praga 191, Italija 565, Berlin 229 do 230, dolarji 136—137.

Politični dogodki.

Shod narodnih socialistov. Te dni so ljubljanski narodni socialisti imeli strankin kongres, na katerega so vabili tudi svojega apostola senatorja ČSR Václava Klobača, ki pa se njihovemu vabilu ni odzval iz umevnih političnih ozirov. Narodni socialisti sedaj opravičujejo odstopnost svojega apostola. V soboto dopoldne so imeli v veliki dvorani »Uniona« manifestacijsko zborovanje. Peskova »neodvisna« Jugoslavija skuša v diitrambiji in spevih

prikriti moralni in fizični fiasko te ne bode treba stranke, ki se sedaj meče od demokratov do samostojnežev. Na takem slavnostnem zborovanju pa so bili govori zelo plitvi in gibajoči se v malem obzorju dr. Rybářa in Deržića. Dr. Ribář, da pridobi srca svojih novih, je čutil potrebo udariti po katoliški cerkvi. Deržić ni zadovoljen s konstituantno in napoveduje Pašiču — opozicijo. Shoda se je udeležilo komaj polovica dvorane narodnih socialistov in ljudi od drugih strank, ki so prišli le iz radovednosti. Na galerijah je bilo le 19 oseb. Proti koncu zborovanja je bilo v dvorani le 200 do 300 ljudi.

— **Preosnova vlade.** Snoči so se v ministrskem svetu dogovorili o preosnovi vlade. Muslimani dobe svoji dve listnici, samostojni eno. Socialno politiko je prevzel dr. Kukovec — isti Kukovec, ki je prodal konsumente in kmete kapitalistom! — poljedelstvo pa Pucelj. Dr. Spaho je postal minister za trgovino, dr. Karamah-medović za narodno zdravje, dr. Milivoj Jovanović za vere, dr. Vel. Janković za promet in Joca Jovanović minister za javna dela. Ostali ministri ostanejo na svojih mestih.

— **Tržaške slavnosti ob aneksiji.** Trst, središče italijanske iredente, je 20. marca končno slavil svoje zmagovalstvo: Trst je priključen Italiji. Ob sebi se ume, da se je proslava vršila na najsvetanejši način. Mesto je bilo vse okrašeno z zelenjem in zastavami, po ulicah so igrane godbe. Na Oberdankovem trgu se je vršilo slavnostno zborovanje, ki je končalo s prisego, da Italija ne bo mirovala prej, predno ne bo osvobojen zadnji Italijan. V luki je bil navzoč oddelek vojne mornarice, ki se je vdeležil proslave. Mir se ni kalil.

— **Gornja Šlezija glasovala za Nemčijo.** Po dosedaj znanih uspehih ljudskega glasovanja v Gornji Šleziji, je bilo za Nemčijo oddanih 60%, za Poljsko pa samo 40% glasov.

Dnevni dogodki.

— **Izenačenje poštne službe.** V ministrstvu za pošto in brzojav se je organizirala komisija za izdelavo poštne pravilnika, s katerim naj bi se izenačila poštna služba v vsej kraljevini. — Alo, slovenski poštni uradniki, ki ste glasovali za centralizem, brž v Macedonijo!

— **Kongres »zlate mladine«.** Danes so odšli iz Ljubljane na mednarodni kongres svobodnomiselnega dijaštva trije delegati liberalnih dijakov. To je zasebna zabava slovenskega frajzina in nas zato nič ne briga. Tudi ne more naše javnosti zanimati, koliko solz bodo pretočili mladi buržuji, ganjeni od ljubeznivosti bratov Italijanov, ki bodo zavzemali odlično mesto na kongresu. Nekaj drugega pa je izredno zanimivo. Delegati liberalne rumene mladine so šli na kongres na stroške deželne vlade za Slovenijo. Nič manj kot 20.000 kron je dala vlada delegatom za potne stroške. Če

si rumena mladina hoče dovoliti luksuz, da prireja kongrese, naj si ta luksuz še sama plača! Na to stališče se je popolnoma pravilno postavila večina zagrebškega dijaštva in tega mnenja je tudi večina ljubljanskih akademikov. V Sloveniji pa se je naskrivnem iztihatopila ta velika vsota v žep liberalnih delegatov; nihče ni vprašal dijaštva, ampak kar med sabo so se zgledali liberalni študentje in g. Baltić. — Teh 20.000 kron bo deželna vlada najbrže zopet spravila v blagajno na ta način, da skrajša podpore akademikom, ali pa da jih odtegne vsem »nedržavotvornim elementom«. — (Opozorjamo čitatelje, da bo jutri g. Baltić dementiral. Mi moramo po zakonu njegov dementi sprejeti v list. Tudi pa bodo trije delegatje poljubljali roke damam težkih industrijalcev in 20.000 K, ki so izšle iz hednega ljudstva, bo teklo po mizi v obliki šampanjca.)

— **Razstrelilni smodnik in vžigalna vrstica za obrtnike.** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima zopet na razpolago večjo množino navadnega in ojačenega razstrelilnega smodnika ter manjšo množino dinamona, kakor tudi vžigalno vrstico. Interesenti naj takoj prijavijo svojo potrebo.

— **Nesreča na Vrhniki.** Na glavni cesti na Vrhniki so večerj popoldne opazili sedemletnega šolarčka Ivana Krašoveca v popolni nezvesti in težko ranjenega. Ves je bil takoj v krvi. Kako se je mali Krašovec ponesrečil, še ni popolnoma pojasnjeno. V otroški razposajenosti je tekkel za nekim težkim vozom in se nanj obešal. Pri tem je padel pod voz, ki mu je popolnoma raztrgal trebuh tako, da mu je črevo izstopilo. V nezvesti so ga pobrali, naložili na voz in ga takoj odpeljali v ljubljansko javno bolnišnico, kjer so ga ob 4. uri popoldne sprejeli in takoj na kirurškem oddelku operirali. Mali fantek se bori s smrtjo.

— **Velika tatvina zlatnine.** V vlaku med Zagrebom in Somborom je drzen žepar neki trgovki-špekulantinji izmaknil ročno torbico, v kateri je bilo razne zlatnine in briljantov za 397.000 K. Samo par zlatih uhanov v briljanti je vreden 200.000 K.

— **Velika eksplozija v rudniku.** LDU Oslavan, 21. marca. (ČTU) Danes dopoldne je bila v oslavlanskem rudniku eksplozija, povzročena po treskavih plinih, pri kateri je bilo več oseb ranjenih. Podrobnosti katastrofe še niso znane, vendar je gotovo, da je bilo precej škode in tudi nekaj človeških žrtev. Ogenj, ki je nastal radi eksplozije, še vedno traja.

Ljubljanski dogodki.

lj Buren občni zbor »Samopomoči«. Včeraj ob 8. uri zvečer je bil v dvorani Mestnega doma občni zbor uradniške zadruge »Samopomoči«. Zbor je bil mestoma zelo živahen in vihar. Načelstvo je številnim navzočim članom podalo letno poročilo o trgovskem poslovanju zadruge. Vsi navzoči so z velikim zanimanjem sledili vsaki točki poročila, kateremu so na vseh važnejših mestih ugovarjali z živah-

nimi medklici. Zlasti burni so bili prizori pri poročilu o poslovnih aferi pis. ravnatelja Iv. Bizjaka, ki je bil navzoč, je prošil za besedo, a mu je predsednik, mag. svet. Govekar ni dovolil, češ, da imajo tu besedo samo člani. Med »Samopomočjo« in ravnateljem Bizjakom je več točk spornih in bo o tem govorilo sodišče. — Živahna je bila dalje debata o zadružni bilanci, ki izkazuje nad 16.000 kron efektivnega dobička. Bilančno poročilo je med zadružnimi člani povzročilo ostro kritiko in velike dvome o resničnosti bilančnega stanja. Zbor je odklonil od upravitelja Lillega predlagani absolutorij načelstvu, kljub temu, da je po naročilu trgovskega sodišča pregledal bilanco in poslovne knjige državni revizor g. M. Reicher. Na predlog rač. rev. Klavore je bila izvoljena štirčlanska revizijska komisija, obstoječa iz rač. svet. Poljanca, Rozmana, Klavore in Trupeja. Komisija ima nalogo revidirati vse poslovanje in zaloge »Samopomoči«. Vsled tega je bil občni zbor preložen; preložene so bile tudi volitve v novo se snujejo državno »Nakupovalno zadruge«. — Zborovanje je končalo po 10. uri.

lj Dr. Oblak in »Večerni List«. Današnje »Jutro« je poročalo, da je bil 18. t. m. obsojen bivši urednik »Večernega Lista« na obtožbo g. dr. Oblaka na denarno globo in vrhu tega, da mora priobčiti zdaj na svoje stroške v drugih izhajajočih listih svojo obsodbo zaradi žaljivega članka pod naslovom »Sleva«. To notico »Jutra« moramo nekoliko izpopolniti. Urednik »Večernega Lista« je pri prvi razpravi v zadevi ga. dr. Oblaka izpovedal v svojem zagovoru, da dotičnega članka ni bral, pač pa je ponudil o trditvah članka »Sleva« dokaz resnice, katerega je sodeči g. svetnik Potrato tudi dopustil. Medtem je pa g. svetnik Potrato v neki tožbi proti dnevniku »Jutro« zavzel stališče, da dokaz resnice v pravnih zadevah, kadar se odgov. urednik zagovarja z zanemarljivo uredniško dolžnostjo, ni dopusten in je takrat odgovornega urednika »Jutra« obsodil, vsled česar je zastopnik »Jutra« g. dr. Oblak prijavil vzklic. Z ozirom na to sodbo g. svetnika Potrato je zastopnik odg. urednika »Večernega Lista« g. dr. Jesenko izjavil v imenu svojega klijenta, da prevzame odgovorni urednik »Večernega Lista« vso odgovornost za vsebino dotične notice in je doprinesel dokaz resnice. Pri razpravi je zastopal g. dr. Oblaka g. dr. Tekavčič. Med razpravo je pa povzel besedo v razpravni dvorani se nahajajoči g. dr. Šubic, kateri je držal cel govor g. svetniku Potrato, češ da ne gre, da bi se smel zagovor spremeniti. G. dr. Šubic je še večkrat posegel v razpravo, vsled česar je g. dr. Jesenko protestiral. Sodeči g. svetnik Potrato se na izjavo zastopnika g. dr. Jesenka ni oziral in je obsodil odg. urednika »Večernega lista« na denarno globo zaradi zanemarljive uredniške dolžnosti. Proti sodbi je prijavil g. dr. Jesenko precej vzklic. — Pri stavljamo še to-le: Dunajski okrajni sodniki so v slučajih zanemarljive uredniške dolžnosti vedno pripuščali dokaz resnice.

Dunajski uredniki so se izvzemši zelo velikih slučajev vedno zagovarjali z zanemarljivim uredniško dolžnostjo in pri okrajnem sodišču izvajali dokaz resnice, ker pravde pred poroto stanejo veliko več, kakor, če se izvede proces pri okrajnem sodišču v I. in prizivno postopanje pri deželnem kot vzklicnem sodišču. Vsi slovenski dnevniki se zdaj bore z velikimi finančnimi težkočami, zato bi bilo zelo priporočljivo, da bi sodišča pri zanemarljivi uredniški dolžnosti postopala tako, kakor so postopali dunajski okrajni sodniki.

lj Dr. Peganova afera. Pred disciplinarnim svetom ljubljanske odvetniške zbornice se je pred dni vršila disciplinarna razprava o obdolžitvah, ki jih je naperil proti dr. Peganu znani dr. Oblak. Sodišče ljubljanskih odvetnikov je obsodilo dr. Pegana na suspenzijo za pol leta. Nam se prav močno zdi, da so poročila o tej zadevi v liberalne liste prišla izpod rok kruhoborcev. Opozorjamo, da stopi suspenzija v moč pod pogojem, če to sodbo potrdi vrhovno sodišče in od takrat naprej, ko bo izrekel stol sedmorice svojo zadnjo besedo. V stvar samo se ne spuščamo, ker zadeva še ni končana.

lj Tatvina obleke. Delavcu Martinu Ruhu je bila iz nezaklenjenega hleva ukradena obleka, vredna 2000 K. Tatvina je sumljiv neki 17 letni fant, ki je pohajal po Kapiteljski ulici.

Naša društva.

d Seja ljublj. okrožja JSZ se vrši danes ob 8. uri zvečer v prostorih konsumnega društva na Kongresnem trgu. — Predsednik.

RAZBOJNIKI V ČRNIGORI.

LDU Belgrad, 21. marca. (ZNU.) Deseh razbojnikov in odmetnikov je napadilo na cesti Podgorica—Njeguš državni avtomobil, ki je vozil blagajno. Dva orožnika in dva šoferja so pobegnili. Razbojniki so denar uplenili.

JUGOSLOVANSKA PAROPLOVBA.

LDU Belgrad, 21. marca. (ZNU.) Znanj ladijski lastnik Banac iz Londona je osnoval pred nekoliko dnevi prekomorsko, parobrodno družbo »Transatlantic«. Pri tej družbi so udeleženi največji denarni zavodi v Belgradu in Zagrebu. Družba »Transatlantic« razpolaga že s tremi parniki po 9000 ton ter prične tekom treh mesecev z redno plovo med New Yorkom in našimi pristanišči na Jadranskem morju.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«, Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Trpitje na revmatizmu in gubljenih bolečinah? Vdrgnjenje s pravim Fellerjevim Elzafluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Rabite milo-odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza-kropiljice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 kron. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 kron. Zeloce okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. — Omot in poština posebej, a najceneje. Euzen V. Feller. Stubica donja, Elsatrg št 245. Hrvatska. E.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

Ko je Egipčan s tem dokončal svoj samogovor, je nehote vstal. Naglo je prekorajčil ozki prostor z zvezdami nad njim, obstal ob bramiku in se vnovič ozrl na sivo, otožno nebo. Hlad svitajočega jutra mu je ohladil čelo in duh se mu je polagoma umiril in zbral. Obrnil je pogled od zvezd, ko so se druga za drugo pogrezale v globine neba in oči so se ozrle po širnem prostoru spodaj. V tistem mestnem pristanu so se vzdigovale temne jambore galej. Iznad prostranega amfiteatra v njegovi kamenitimi sedeži, ki je bil zvit in okrogel kakor kaka speča pošast, se je vzdigovala tanka pošastna meglica, ki se je vedno bolj zgoščevala in zatemnevala nad raztresenim drevjem, ki je rastle v njegovi bližini.

Morje — ono jasno, mirno morje — je ležalo težkoda manj tiho, samo da je iz njegovega globokega nedrja prihajalo rahlo, redovito, od daljave vdušeno šumenje liki dihanje njegovega spanja. Raztezalo se je, kakor z iztegnjenimi rokami daleč v zeleno, lepo deželo in je bilo videti, kakor da nevede pritiska na svoja prsa mesta, segajoča dol do njegovega roba — Stabeji, Herkulani in Pompeji — te otroke, in ljubljence globine.

»Spavate!« je rekel Egipčan, ko se je oziral po teh mestih, ponosu in cvetu Kampanije; »spavate! Oj, da bi to bil večni pokoj smrti! Kakoršna ste vi sedaj — dragulji v kroni cesarstva — takošna so bila nekoč mesta Nila! Njihova veličina je izginila od njih — sedaj spe sredi razvalin — njihove palače in svetilke so sedaj grobnice — kaka se zvija po travi njihovih ulic in martinček se solnči po njihovih samotnih sobanah. Po onem tajinstvenem naravnem zakonu, ki poniža enega, da poviša drugega ste vzcvela na njihovih razvalinah — ti, oholi Rim, si se polastil sijaja Sezostrija in Semiramide — ropar si, ki se oblačiš z njihovim plinom! In vse te — sužnje v tvojem zmagovalstvu — ki zrem nanje jaz poslednji sin pozabljenih vladarjev tod spodaj, shrambo tvo-

je vseobsegajoče moči in razkošja — gledajoč proklinjam! Pride čas, ko bo Egipet maščevan, ko bodo barbarski konji imeli svoje jaslje v zlati Neronovi hiši; ti pa, ki si sejal z osvajanjem vihar, boš žel v vrtnicu razdejanja!

Ko je Egipčan izustil to prerokovanje, ki ga je usoda tako grozno izpolnila, si noben slikar ali pesnik ni mogel zamisliti v svojih sanjah bolj svečane in bolj grozeče, nesrečo oznanjajoče postave kakor je bila njegova. Jutranje svitanje, ki more tako močno obledeti celo mladostna lica lepotice, je navdajalo njegov veličastni obraz malone z barvami grobov; ko so mu temni lasje na gosto padali okrog glave, črna oblačila se ohlapno valila, ko je držal roko iztegnjeno iznad onega visokega mesta in so se mu oči žarele divje radosti — je bil videti kakor napol prerok, napol zlodej!

Obrnil je pogled od mesta in morja — in pred njim so se razprostirali vinogradi in travniki bogate Kampanije. Starodavna mestna vrata in zidovje očitno ni omejevalo njegove velikosti. Vile in vase so se razprostirale na vseh straneh od Vezuva navzgor, ki takrat ni bil tako strm in tako visok kakor dandanes. Kajti kakor je Rim sam sezidan nad ugaslim ognjenikom, tako so tudi prebivalci juga v podobni varnosti prebivali v ozelenih, s trto obraženih krajih okrog ognjenika, ki so o njem mislili, da je ogenj za vedno ugasnil v njem. Od vrat je držala dolga Ulica grobov, različnih po velikosti in slogu, ki se po nji še dandanes pride do mesta na oni strani. Nad vsem pa se je dvigal v oblake zaviti vrhunec strašne gore s tu temnimi, tam svetlimi sencami, ki so kazale mahovite votline in pepelnato skalovje in ki so pričale o nekdanjih pojavih ter bi lahko oznanjale — pa človek je slep! — ono, kar je imelo priti!

Pa niti skaloviti vrhunec mirujočega ognjenika, niti rodovitnost polja po njegovih obronkih, niti otožna Ulica grobov, niti blesteče vile olikanega, razkošnega ljudstva niso sedaj obrnile pozornost Egipčanovega očesa nase. Na enem kraju pokrajine se je gora Vezuv zniževala v dolino z ozkim, neobdelanim grebenom z razkritim skalovjem in drevjem tupatam. Ob vznožju tega grebena je ležala moč-

virnata, nezdrava, že zdavnaj posušena močvara in pozorne Arbakove oči so uzrle neko živo postavo, ki se je premikala ob močvari in se zdajpazdaj priklanjala, kakor da bi trgala njeno bujno rastlinje.

»Ha!« je rekel na glas, »torej imam tovariša pri tem nepozemskem nočnem bdenju. Čarovnica z Vezuva hodi okrog. Mar tudi ona spoznava vedo velikih zvezd, kakor lahkoverneži mislijo? Ali je oznanjala zločeste čare mesecu, ali pa je nabirala po strupenem močvirju smrdeča zelišča? Ej, obiskati moram to sodelavko. Kdorkoli hrepeni po znanju, spozna, da nobeno človeško znanje ni zaničevanja vredno. Zaničevanja vredni ste samo vi, vi debeluhi in napihnjenci, sužnji razkošja, lenuhi v mišljenju, ki ne gojite drugega kot prazne čute ter sanjarite, da more njihova borna zemlja roditi mirto in lavoriko hkratu. Ne, samo modrijani morejo uživati! Samo nam je dano pravo razkošje, ko duh, možgani, iznajdljivost, izkušnja, misel, učenost, domišljija, vsi skupaj sodelujejo kakor reke ki polnijo morje razuma! — Jona!«

Ko je Arbak izustil to poslednjo čarobno besedo, so se mu misli mahoma zasukale v globlje razmišljanje. Obstal je, upiral oči v tla, se enkrat, dvakrat vzradočen nasmešnil, nato pa se je obrnil od kraja svojega bdenja ter se podal k počitku mrmrajoč: »Če mi smrt res tako kmalu grozi, hočem vsaj reči, da sem živel — Jona mora biti moja!«

Arbakov značaj je bil tako raznoličen in skrite narave, da je bil celo duh, ki je bival v njem, včasih ves osupnjen. Njega, sinu izginole vladarske hiše, propadlega ljudstva brez doma in prijateljev, je navdajal duh nezadovoljnega ponosa, kakoršen vedno biva v človeku resnobnejše narave, ki se čuti neizprosno odločenega od okolice, ki so njegovi očetje blesteli v njem in do katerega mu je dajala pravico narava kakor rojstvo. To čustvo ni do brotno; v vednem boju je s človeško družbo, in vidi v človeštvu sovraženika. Ampak s tem čustvom se pri njem ni družil navadni njegov tovariš, ubožstvo. Arbak je imel bogastvo, ki se je merilo z onim od večine rimskih plemičev. S tem bogastvom je mogel zadoščati strastem,

ki niso dobile duška v delu ali častihlepu. Potovanje od dežele do dežele, kjer je vseposodi še vedno našel Rim, je povečalo njegovo sovraštvo do človeške družbe in strast do zabave. Bil je v ogromni ječi, ki pa jo je mogel napolniti z orodjem razkošja. Iz te ječe ni mogel uteči in zbok tega je bil edin njegov namen nadeti ji značaj palače. Egipčani so bili izza najresnejših časov udani čutnemu veselju, in Arbak je podedoval od njih njihovo nagnjenje do pohotnosti in bujno domišljijo. Pa ljudomržen tako v zabavi kakor pri resnem delu, človek, ki ni trpel niti višjega niti enakega, ni vzprejemal v svojo družbo nikogar kakor voljne sužnje svoje brezbožnosti. Bil je samec gospodar velikega harema. Pri vsem tem pa se je čutil obsojenega v ono nasičenost, ki je neprestano prokletstvo ljudi, kojih razum presega njihove posle. Iznad razočaranja razuma se je skušal dvigniti z gojenjem znanosti; ker pa ni bil njegov namen, da bi služil človeštvu, je zaničeval ono znanje, ki je praktično in koristno. Njegova temačna domišljija se je rada bavila z onimi bolj sanjarskimi, mračnimi raziskavanji, ki so od nekda ljubili čudnim samotnim duhovom in kateri mga je nagibal smel ponos njegovega značaja in skrivnostne tradicije njegove domovine. Zavrgši vero v zmedena verstva poganskega sveta je stavljal največjo vero v moč človeške modrosti. On ni poznal — tiste čase brččas nikdo ni razločno poznal — mej, ki jih stavi narava našim razkritjem. Opazivši, da uzremo tem več čudežev, čim višje se povzpne mo v znanju, si je domišljal, da narava ni samo po naravni poti delala čudežev, ampak da bi bilo s pomočjo skrivnih znanosti kake mojstrske duše celo mogoče odvrniti od tega njegovega pota. Tako se je pečal z znanostjo preko njenih določenih mej in zašel v deželo zmede in sence. Od resnice zvezdoslovja je zablodil v astrološko zmoto. Od tajen kemije je zabredel v pošastni labirint magije, in on, ki je bil tako modroveren glede moči bogov, je bil neverjetno praznoveren glede moči človeka.

(Dalje.)